

APLINKOS IR MITYBOS ĮTAKA BANGUOTŪJŲ PAPŪGŲ SVEIKATINGUMUI, KRAUJO MORFOLOGINIAMS IR BIOCHEMINIAMS RODIKLIAMS

Judita Žymantienė¹, Zoja Miknienė¹, Algis Černauskas², Erika Samulytė³

¹ Lietuvos veterinarijos akademija, Anatomijos ir fiziologijos katedra, Tilžės g. 18, LT-47181 Kaunas; tel. 36 32 04; faks. 36 24 17; el. paštas: juditaz@lva.lt

² Lietuvos veterinarijos akademija, Neužkrečiamųjų ligų katedra, Tilžės g. 18, LT-47181 Kaunas; tel. 36 33 57; faks. 36 24 17; el. paštas: vidlig@lva.lt

³ Lietuvos zoologijos sodas, Radvilėnų plentas 21, LT-50299 Kaunas; tel. 33 25 40; faks. 33 21 96; el. paštas: samerika@email.lt

Santrauka. Lietuvoje vis daugiau auginama dekoratyvinių paukščių. Daugelis paukščių mylėtojų domisi egzotinių paukščių auginimu, laikymu ir net veisimu. Banguotosios papūgos – egzotinių kraštų paukščiai, gyvenantys gamtoje dideliais būriais. Šiandien jie laikomi ne vien zoologijos sode, bet ir namuose. Augintojai paukščių melodijomis gėrisi, džiaugiasi 3–5, retai – 7 metus. Tik nedaugelis banguotųjų papūgų nelaisvėje gyvena ilgiau. Gamtoje, savo tėvynėje, paukščiai gali gyventi 15–20 metų. Vienas iš svarbiausių veiksnių, darančių įtaką banguotųjų papūgų sveikatos būklei ir amžiaus trukmei – teisingas ir subalansuotas, papildytas vitaminais ir mineralinėmis medžiagomis lesalas. Šiuo metu zoologijos parduotuvėse galima įsigyti užsienyje pramoniniu būdu pagamintų banguotosioms papūgoms lesalų, tačiau dėl didelės įvežamų lesalų kainos daugelis augintojų dažniau renkasi natūralius produktus. Be to, būtina žinoti, kad papūgos išskiria labai mažai seilių lesalams sudrėkinti. Neretai paukščių amžius trumpėja dėl ektoparazitų sukeltų pažeidimų odoje, dermatitų, liesėjimo bei mieguistumo, kuri sukelia stresai, skersvėjai, besikeičiantis klimatas, kvėpavimo takų ligos, traumos, kaulų lūžiai, energijos trūkumas organizme, nevisaverčiai lesalai. Mitybos veiksniai yra vieni iš svarbiausių rodiklių, užtikrinančių paukščių gerovę ir sveikatą. Tik pagal paukščių organizmo poreikius subalansuoti lesalų komponentai gali užtikrinti ilgaamžiškumą.

Darbo tikslas – įvertinti banguotųjų papūgų klinikinę būklę ir laikymo sąlygas, nustatyti kraujo morfologinių ir biocheminių rodiklių kaitą lesinant pagal SL ir NL technologijas.

Tyrimai atlikti 2003 metų gegužės-birželio mėnesiais Kauno zoologijos sodo Paukščių skyriaus laboratorijoje, Anatomijos ir fiziologijos bei Neužkrečiamųjų ligų katedrose. Suaugusios banguotosios papūgos buvo suskirstytos į dvi analogiškas grupes, po 10 kiekvienoje. Paukščiai identifikuoti pagal lytį, atsižvelgiant į snapo vaškinės spalvą. Pirmos grupės paukščiai buvo kontroliniai, laikomi atskiruose narveliuose ir iki soties lesinami natūraliais produktais pagal NL technologiją. Antros grupės paukščiai buvo iki soties lesinami specialiais lesalais pagal SL technologiją. Paukščių girdyklose nuolat buvo švaraus geriamo vandens, o atskiruose induose – specialaus smulkaus žvyro. Kraujas buvo imamas iš sparno venos prieš bandymą ir 14 dienų po lesinimo skirtingomis technologijomis. Leukograma nustatyta ir kraujo tepinėliai dažyti pagal Pappenheimą. Gliukozės (GL), trigliceridų (TG), cholesterolio (CH) kiekis kraujyje nustatyti refleksiniu fotometru „Accutrend GCT“ (2001 Vokietija), deguonies kraujo talpa (DKT) – Hufnerio metodu; hemoglobino kiekis (Hb) – kolorimetriniu metodu; eritrocitų kiekis (ER) – hemocitometriniu kamera; vidutinis Hb kiekis eritrocite (VHBER) – pagal Matusevičienę ir Jurgutį. Paukščių klinikinė būklė įvertinta standartine metodika. Biometriniai skaičiavimai atlikti „MS Exel 97“ skaičiuokle (Rutkauskienė ir kt., 1999).

Pirmos ir antros paukščių grupių kraujo leukogramose skirtumų nerasta. Nustatyti tik nedideli leukocitų morfologiniai skirtumai lyginant patinėlių ir patelių kraują grupėse.

Limfocitų patelių kraujyje buvo 4,0%, eozinofilų 3,0%, o monocitų 8,0% daugiau palyginti su patinėlių kraujų abiejose grupėse. Bazofilų buvo 2,0%, o heterofilų 16,0% daugiau patinėlių kraujyje palyginti su patelių kraujų.

Lesinant paukščius specialiais lesalais, papildytais saulėgrąžomis ir moliūgų sėklomis, eritrocitų buvo 1,54%, hemoglobino kiekis 6,25 %, vidutinė hemoglobino koncentracija eritrocite 7,01%, o deguoninė kraujo talpa 6,46% didesni palyginti su kontrole.

Kontrolinės grupės banguotųjų papūgų kraujyje cholesterolio buvo 2,28%, o gliukozės 13,16% mažiau palyginti su antros grupės paukščių kraujų. Trigliceridų antros grupės paukščių kraujyje buvo 1,48% daugiau palyginti su kontrole.

Raktažodžiai: banguotosios papūgos, kraujas, lesalai.